ผุดเกิดมาลาร่ำ

อารยา ราษฎร์จำเริญสุข

ผุดเกิดมาลาร่ำ

อารยา ราษฎร์จำเริญสุข

กรุงเทพมหานคร **สำนักพิมพ์มติชน** ๒๕๖๑

อุทิศแด่...และขอบคุณ

ปวงผู้หญิงผู้เหนื่อยยาก
หมาตัวเมีย แว่วหัวเราะของโศกนาฏกรรมไร้เพศ
ท่าทีวางเฉยของดวงจันทร์
การเหลื่อมกลืนแห่งทรงจำรุกกินเวลาคืบเคลื่อนไปข้างหน้า
ความลำพังตัว
กับ
ชีวิตชีวาของเดรัจฉาน

ผุดเกิดมาลาร่ำ ผลลัพธ์จากถวิลหาภวังค์งานเขียน
เลิกราไปด้วยภาระงานศิลปะกับงานสอนเมื่อหลายปีก่อน

ไม่นานเกินกว่าจะหวนคืน แต่นานพอบ่มโหยหานึกคิดลำพังตัว
เพียงลำพังตัว ที่...บทคนทำงานศิลปะร่วมสมัยกับคนสอนหนังสือ
ไม่มีให้

พลันเปิดตัวนิทรรศการงานศิลปะ
ศิลปินกำลังพยายามกลับไปเป็นนักเขียน
ปลายกรกฎาคม ๒๕๖๐ งานเขียนก็เริ่มขึ้น

ทรงจำทยอยไหลมาเทมา มั่งคั่งจนอู้ฟู่ในการสำรวจตน ผ่านมองทวนหวนอดีต
ไล่เรียงเผชิญรสชีวิต แต่ละกาลเวลา ผลึกตะกอนขุ่นใสจำถูกปลุกเร้าเป็นพักๆ
ตามอารมณ์ภาษาเคล้าปนนึกคิดกับอารมณ์ตน

ขณะศิลปะตั้งนิ่ง ขยับไหวอยู่ในที่ ในทาง

เสมือนนำ

ในเรื่อรางของรุ่งสาง
ระหงคู่โคมไฟสว่างขาวบนเสาซ้ายขวาขนาบประตูรั้วบ้านหลังใหญ่ฝั่งซอยหนึ่ง ส่งถ้อยสนทนาข้ามซอยอกแตกสายเปลี่ยวสองเลนที่ถูกผ่ากลางด้วยคลองส่งน้ำแคบ รินน้ำมาไม่ขาดสาย
ถ้อยสนทนาจากคู่โคมรั้วบ้านฝั่งหนึ่งตัดข้ามไปยังคู่โคมรั้วบ้านอีกฝั่งหนึ่งซึ่งเก่ากว่า เป็นประสานถ้อยที่ไร้คำ เอื้อนเอ่ยผ่านตำแหน่งแห่งที่ตรงข้ามกัน
ในสลัวรุ่งไร้แปดเปื้อนฝุ่นแห่งวัน
ในเจืออากาศใสเคล้าไอหมอกยามเช้าหลังฝนกลางคืน
เรื่องควรเริ่มตรงนี้ ในรับรู้กลางๆ ยามเรื่อสางอย่างนี้ หรือว่าเริ่มตรงฉากอื่นดี
ในความลังเลใจ มุมมองกลางๆ อย่างนี้จะนำมาซึ่งบทต่อใด

ฉากใดดีเล่า
ฉากหลานสาวเด็กพิเศษนั่งคู้อยู่กับยายในค่าน้ำหนักของห้องแถวที่ไม่เปิดไฟในสายและในพลบ
ราวกับตุ๊กตาของความทุพพลภาพในความสลัว
ราวกับประติมากรรมจำหลักกำลังถูกกัดกร่อนด้วยกาลเวลากับชะตากรรมประกบเนื่องมากับกาลเวลานั้น
ชะตากรรมของการไม่มีกันและกันอยู่ตลอดไป
ผ่านปรายตารับรู้ของผู้ผ่านทางที่ไม่กล้าเผชิญหน้ากับความเป็นจริง

ถ้าไม่เริ่มเรื่องตรงฉากสองฉากจากการมองปัจจุบัน ริมทางข้างต้น แต่หวนหาฉากค้างคา เก่าเดิม ตรึงฝังปักหมักในใจ หากเลือกอย่างหลัง

ไม่รู้ว่าเมื่อไหร่ อย่างไร บางทีเป็นขณะผวาของเด็กสามขวบ เวลาแห่งต้นเรื่องสั้นหนึ่งสามสิบกว่าปีมาแล้ว

"แม่น้ำไหลเชี่ยวเหลือเกิน แม่...ไม่กลับมาอีกเลย"
ฉากนั้นเป็นกลางคืน หลัง
"พ่ออุ้มแม่ในชุดนอนรุ่ยร่ายลงบันไดไป เสียงไซเรนรถพยาบาลหวีดโหย" เด็กน้อยสั่นตระหนกอยู่ในที่ ในเตียงลูกกรงเล็กสีเขียวอ่อนคลุมมุ้งขาวมัว ผ่านม่านมุ้งเจือไฟโคมโต๊ะสลัว แลเห็นภาพกายวิภาคร่างคนแขวนเรียงรายบนผนัง กระดูกสีขาวๆ กล้ามเนื้อสีแดงอมน้ำตาล เส้นสายเลือดริ้วๆ สีแดงราวกับแผนที่ถนนในตัว ตรงหัวมีวงกลวงสองวงโตตรงนัยน์ตา จมูกเป็นโพรง เรียงแถวฟันที่ดูล้นเกิน สองข้างใบหน้าที่ดูเหลี่ยมกว่าใบหน้ามนๆ ของใคร
ก่อนเด็กน้อยจะปีนป่ายตามความเคลื่อนไหวครั้งสุดท้ายลงจากเตียงในกลางดึก
ค่อยๆ ลงบันไดมาช้าๆ ในขณะของความไม่รู้หนไหน
บนเรือนชานใต้จันทร์ขมุกขมัว เด็กน้อยเกาะราวระเบียง มองออกไปในเวิ้งน้ำหลังบ้านกลางคืน คะนึง
"แม่น้ำไหลเชี่ยวเหลือเกิน"

เรื่องควรเริ่มตรงไหนดีเล่า เริ่มโดยตัวเรื่องเองได้หรือ

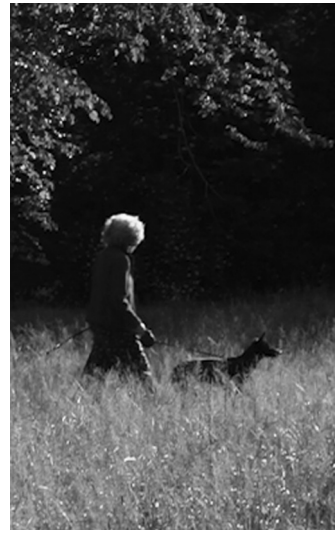

ตัวละครผู้หญิงสามคน

เด็กหญิง

เด็กหญิงเกิดมาพร้อมอวัยวะเพศรูปกลีบดอกไม้แย้ม
ใต้โคนกลีบมีปูดนูนเนื้อกลีบขมวดงอคล้ายหนอนตัวผู้ซุกหัวฝังหลืบหลับพริ้ม
เธออาจสูญเสียความบริสุทธิ์ตั้งแต่ฉ่ำแช่คู้ขดในน้ำคร่ำ
เป็นกระสันเสียวเปียกๆ จิ๋วๆ ระหว่างหนอนน้อยกับกลีบดอกบางของทารกเพศหญิง
อันเกิดจากมวลเนื้อเดียวกัน
มวลอดีต ความฝังจำเก่าๆ รอยทางเดิมพึงควรเลือนจางหากกลับเวียนฟื้นสู่ความมีตัวตนอีกหน และอีกหน

หญิงสาว

ผิวโพรงนุ่มกระตุบ กระดุบหดรี่รำในจังหวะง่วนปรารถนา บางคราวสมใจ
บางคราวค้างคา บ่มถมจมอุ่นวันยันคืนราวกับวัยสาวรมควันเงี่ยน
ใช่แล้ว ควันเงี่ยน ชื่อราวกับอาหารเวียดนาม เบิกบานและหรุบหู่
ในขณะสั้นๆ ของท่อนชีวิต ไม่แค่รักใคร่ แต่เริงรู้ ทะลุหลุด
จนรู้ทันฮอร์โมนสาวจึงถึงคราว ‘เอาออก’ ไม่ได้ในทันทีหรอก ของอย่างนี้ต้องค่อยเป็นค่อยไป
ที่สุดเธอถือบวชในเรื่องเพศ หลั่งปรารถนาผ่านศิลปะกับงานเขียน
ถึงทำทานต่อเดรัจฉาน รับกลับซึ่งเมตตาปรานี

ผู้หญิง

หญิงชราขยับเคลื่อนทวนสังขาร
แต่ละแปลบปลาบของกระดูกเข่ากับข้อเท้าบางเล็กส่งรับเป็นจังหวะ
ร่วมกับพลังทั้งมวลกาย หรืออาจจะใจด้วย ที่ดูเหมือนจะไปไม่ถึงไหน
ทุกปลาบแปลบมากับทะเล็ดฉี่แตะซึมแพมเพิร์ส คล้ายวันตาม
สำนวนโฆษณาผ้าอนามัย วันเบาๆ
วันหลั่งแดงก่ำซึมฉ่ำเนื้อผ้าจนเปียกแฉะ ชวนกังวล
ยามสาวเธอเกลียดวันเบาๆ เสียจริง จนลงทุนนั่งคิดคำนวณค่า
โสหุ้ยสิทธิความเป็นหญิง ค่าผ้าอนามัยตลอดทั้งชีวิตของวันหนัก
พอไร้จดจ่อกับขับเคลื่อนพลันเจ็บแปล๊บเข่าจนชะงัก เธอนึก
“เดี๋ยวนี้ใช้ผืนใหญ่กว่าเดิมเสียอีก”
หมาถูกทำหมันทั้งผู้และเมียกระดิกหางรายล้อมเริงร่า
มีกัน จนกว่าจะตายจากกัน

Once upon a time, long ago there was a woman trying
to communicate with anyone, through art and writing.
Day after night, the character returned faded.
Artwork touches only the fingertips.
A letter from an 'observer' warns that "two jobs are knit
together. If one side stops, the other side will go away."
She said, "I have not done anything earnest yet."
She still concerns the 'Probability of betweenness.'

๑
ผุดเกิดมาลาร่ำ

บนดินแดนฝั่งตะวันออก ณ ที่การเดินทางสู่เมืองหลวงเคยตั้งต้นตรงท่าเรือเล็กๆ ปลายแหลมก่อนรอนแรมหลายวันคืน แต่ตรู่ยังไม่พ้นกลางคืนดีเลย เหล่าขบวนคนสวนผลไม้ปนเปทั้งหาบเกวียนรถเข็น พากันบรรทุกสินค้าใส่เข่งใหญ่กับหลัวไม้ไผ่มุ่งมั่นมาลงเรือ ลำเดียวกับที่คนเดินทางหิ้วกระเป๋าเสื่อกกถักสานใส่สัมภาระส่วนตัวกำลังหันหลังให้บ้านกับความคุ้นเคย ละผืนดินมั่นสู่รอนแรมโคลงเคลงคืบทะเลศอกก็ทะเล

จ้อกแจ้กจอแจค่าตั้งต้นความเคลื่อนไหวใกล้สางเคล้าผสานความตื่นตัวของการดำรงชีพ ภาระหน้าที่ และความเกี่ยวสัมพันธ์จนพุ่งถึงขีดสูง ใต้แสงโคมไฟส่องท่าเรืออย่างวางเฉย ที่อีกไม่นานจะหรุบสลดลดความเปล่งฉายเมื่อดวงอาทิตย์แพลมขลิบริมขอบฟ้าตะวันออก

ในเวิ้งทะเลห่างจากพลุกพล่านริมท่า ไฟริบหรี่ของแต่ละเรือประมงเร่สัญจรมาทั้งคืนค่อยทยอยมุ่งหวนคืนฝั่ง เคลื่อนตะคุ่มบนผืนน้ำเข้มเข้าสู่ผืนดินตรงท่าเรือเดียวกัน

ดูเหมือนท่าเรือวางตัวได้ดีในความเป็นกลาง รองรับการจากไปและหวนคืนมา รองรับความไม่อาจอยู่นิ่งได้ของการดำเนินไป

ย้อนถัดลึกเข้ามาในฝั่ง ไม่มากไม่น้อย แม่น้ำสายหนึ่งไหลมาเยือนเมืองชั่วนาตาปี ก็แม่น้ำสายนั้นเอง สายที่ไหลออกทะเลแบบหลายอารมณ์ ทอดเนือยเนิบช้าในหน้าร้อน แล้วเฉี่ยวเชี่ยวจนเกรี้ยวกราดในฤดูฝน

เมืองเล็กหน้าตาเป็นบ้านไม้เรียงแถวสองชั้น เบียดเสียดริมแม่น้ำบนฟากฝั่งเมือง หันหลังให้เนินสูง หุบบึง ตลาด วัด โรงเรียน ศาลากลาง หันหน้าสู่ริมน้ำ ฟากฝั่งตรงข้ามมีเรือกสวนแปลงผัก นานๆ ทีหรอกจะมีเรือนไม้หน้าตาธรรมดาตั้งอยู่สักหลังจังหวะตรงโค้งน้ำ โบสถ์คริสต์ตระหง่านสูงเชื่อมพระเจ้ามีระฆังใบหมั่น ส่งเสียงเหง่งหง่างกล่อมเมืองไปทั่ว ระฆังไม่เคยรู้ตัวเลยว่ากังวานเสียงกระทบโสตประจำการรับรู้ของเด็กน้อยจ้อยหนึ่งบ้านอยู่เยื้องไกลไปทางเหนือน้ำฝั่งตรงข้ามซึ่งชะตากรรมกำหนดมากำพร้าแม่ เป็นเด็กผู้หญิง

ลูกของหมอหนุ่มเกิดมาขณะพ่อรับทุนไปศึกษาต่อในสหรัฐอเมริกา แม่ครูสาวโรงเรียนการช่างสตรีเลี้ยงลูกเกิดใหม่โดยลำพัง เธอเนรมิตห้อมล้อมงานการเรือนแต่งแต้มวันคืนของบ้าน เครื่องไม้ในล้อมไม้ถูกทำให้สว่างด้วยผ้าต่วนรองซ้อนผ้าโปร่งสอดร้อยไหมไปตามช่องโปร่ง ออกดอกเครือเถาแผ่คลุมเตียงใหญ่ของพ่อกับแม่ กลีบดอกนิดๆ โปรยเคว้งบนผืนผ้าขาว ดอกสีนวล ชมพู ฟ้าห่มคลุมโต๊ะอาหาร ผ้าป่านถักริมขอบหยิกขยุยเหมือนหยักกลีบรองแจกัน ปักพุ่มพวงดวงดอก จานขาวขอบลายแย้มกุหลาบชมพู

เคียงใบเขียว ถาดลายผลไม้องุ่นม่วงเข้มกับลูกพีชสีจัดจากเมืองไกล ฟูกนอนของเด็กอ่อนขาวในขาวระบายผ้าจีบฟูกระจุ๋มกระจิ๋ม เหล่านี้ร่วมกันบำรุงเสน่ห์ประจงลดความขรึมเข้มซึมฝังตัวเรือนไม้อายุยืนยาวสองชั้นริมแม่น้ำกว้าง ลดความโดดเดี่ยวของแม่กับลูกน้อยอยู่กันโดยลำพังห่างไกลหลายพันไมล์จากหัวหน้าครอบครัว

ไม่มากนัก เมื่อเวลาผ่าน จำเพาะสิ่งของบางชิ้นอันเท่านั้นที่ยังคงอิ่ม เอิบฉ่ำความทรงจำ ในสายตาของเด็กเล็ก ส่วนเคลื่อนไหวไปมาน่าจะอยู่ในรำลึกถึงมากกว่าความตั้งนิ่ง แม้ฝั่งความตั้งนิ่งมีภาพถ่ายขาวดำจากอดีต ภาพใบหน้าแม่ยืนยันความสงัดนิ่งด้วยตัวภาพเอง

คงเป็นขณะผ้าม่านผืนขาวแต่ละบานหน้าต่างมีลายฉลุโปร่งรูปสัตว์ต่างๆ พากันพัดปลิวอ่อนเบาเมื่อลมแม่น้ำพัดลอดรูเลี้ยวฉลุใต้สองขากระต่ายเงยชมจันทร์ ผ่านช่องช่อก้านดอกไม้ในแจกันวงขดลดเลี้ยววนไหวของงูตัวสง่ายึกยักบนพลิ้วผ้ารับกับพรายแสงสะท้อนจากผิวน้ำ ฉากระบำม่านเริงร่าในทรงจำ

เรียงแถวบานหน้าต่างมีปลิวม่านขาวไหวพะเยิบอยู่หน้าลูกกรงเหล็กคร่ำดำขนานกัน ในระยะเท่ากันดูราวกับลูกกรงคุกเหมือนข้อเรียกร้องถึงอิสรภาพนุ่มนวลในกรอบแข็งของการจองจำเหมือนความรนร่านหันหนีชืดแข็งของปัจจุบันระส่ำหาสืบสายไหวโยงอดีต หน้าต่างตรึงลูกกรงแข็งไม่ใช่ข้อจำกัดของอิสรภาพเสียทีเดียวเพราะอย่างไรก็เป็นช่องหน้าต่าง และเพราะยังมีประตูไม้บานเฟี้ยมพับปิดและเปิดกว้างเป็นช่องทางออกจากภายในเชื่อมพื้นเรือนไม้สีเข้มสู่พื้นด้านนอกประตูที่ได้รับการดูแลเข้มมันวาวพอๆ กับพื้นในเรือน เป็นทางถัดหลั่นสู่นอกชานริมน้ำที่ยังหลั่น

ต่ำลงไปอีกชั้นและเปิดกว้างยิ่งกว่า ระเบียงเรือนกว้างไกลไปถึงไหนๆ ในสายตาของเด็กเล็ก มองเห็นวิวทางต้นน้ำเลยสะพานปู่ญาติทางจินตนาการ แลเรื่อยตามน้ำไปจรดโค้งน้ำปลายสายตาตำแหน่งของระฆังต้นเสียงกล่อมกังวานช่วยตักเตือนเวลา

ไม่น่าจะมีรอยตำหนิในความสมบูรณ์สะพรั่งของฉากที่พรรณนามา ไม่แม้แต่สักนิด แต่ใครจะกล้าล้อเล่นกับชะตากรรม โดยเฉพาะชะตากรรมของการจาก จากขาด ขาดตาย

เหตุเกิดเมื่อเธออายุได้สามขวบ หลังแม่ถูกหามออกจากบ้านในดึกหนึ่ง แล้วพำนักอย่างถาวรในรอบรั้วโรงพยาบาลสมัยก่อน มักเป็นเรือนหลังเล็กๆ ทั้งเรือนยาวและหลังเดี่ยว ยังไม่มีตึกสูงระหง แต่ละวันของเด็กน้อยถูกพาไปเฝ้าแม่จึงอยู่บนพื้นที่แบนๆ ตื่นก็เล่น ง่วงก็ขดหลับ ป้วนเปี้ยนในนอกห้องเดี่ยวเดียวบนเรือนพยาบาล สายบ่ายเย็น ร่างผอมเล็กซุกซนคู้งอล้อไล่จินตนาการตนไปเรื่อย บรรจงขีดเขียนด้วยกิ่งไม้กับก้อนหินบนผิวดินที่จังหวะของการโน้มตัววาดลากคือข้อปล้องรอยต่อแห่งนึกคิด ไต่ระเบียงยงหยกไปรอบๆ เท่าความยาวของระเบียง เรียนรู้การเริ่มและการจบ โยกไถเก้าอี้ขยับเคลื่อนเหมือนพาหนะที่อาจพาไปได้ไกลกว่าความเป็นจริงของผืนระเบียงหน้าเรือน ความอยู่ไม่สุขของเด็กสามขวบเป็นเคลื่อนไหวรอบๆ อีกเคลื่อนไหวหนึ่งซึ่งเหมือนไร้เคลื่อน รินแผ่วจวนขาดใจ ลมหายใจรวยรินของหญิงสาวนางหนึ่งระทวยแบบจนสัญญาณชีพเจียนสิ้นชีพเสียเองบนเตียงพยาบาล

ขณะเล่นกระดานลื่นสมมุติ ตั้งต้นเกาะถัดจากหัวบันไดไม้มนสามขั้นของเรือนไม้สีฟ้าเทา ปล่อยมือทิ้งน้ำหนักตัวลื่นไถลจังหวะร่างเล็กจ้อยหล่นร่วงตุ้บบนผืนดินเชิงบันไดคลุกฝุ่น พลัน

ลมหายใจบางจางสุดท้ายของแม่บนเตียงพยาบาลเจือกลืนเข้ากับมวลอากาศค้างคาบรรจุความป่วยไข้มานานในห้อง ไม่รู้ว่านานเท่าไหร่ของสุดปลายลมหายใจเบาเคยรินเวียนมาทั้งชีวิตยาวนาน ๒๙ ปี ค่อยๆ ระเหิดหายจางไปในเวิ้งลมเคว้งแดด นานแค่ไหนที่ความเคยมีเคยอยู่ของใครสักคนเหือดกลืนกันกับสรรพสิ่งอื่นๆ

พลันวันอุ่นสะบั้นขาด หล่อเลี้ยงชีวิตผุดจากและผ่องเอื้อความเป็นชีวิตเองแห้งขอด แต่ละการละเล่นไม่เจิดจ้าสดใสคลุกเร้าเริงสนุกกับและในตัวการละเล่นเอง แต่ตกใต้ทอดเงาของความไม่รู้หนไหนกับความไม่จีรังยั่งยืน นับแต่นั้นมาราวกับวิญญาณชื่อความขาดหายเข้าสิงสู่ครองคลอเป็นมิตรชิดใจดวงน้อย ความขาดหายสวมกอดใจโหวง โอบรัดเธอด้วยความสูญเสียอันไม่เคยเต็มอิ่มอีกเลยของวัน ของคืน ในรัก ในสัมพันธ์

ดูเหมือน ลม ฝนหยุดพรมโลมโลก ดาวดวงน้อยสลด หากบาดใบ้อารมณ์หรุบงันค้างคาในอวลกลิ่นสดใหม่ของการจากลายังทำงานง่วน

นับจากรุ่งอรุณไปแสงแดดแผดแห้งอบอณูจนเหือดงาม ไร้ประกาย

ไม่นาน ก่อนหน้านี้ไม่นาน

เด็กน้อยยังตื่นเต้นกับวันลอยกระทงทั้งไม่รู้สาอะไร วันลอยกระทงเงียบเรียบของอดีต ยามบ่ายเด็กน้อยในชุดผ้าป่านสีหวานจืดนั่งบนเสื่อชานเรือนกับแม่สวมซิ่นสีโศก เสื้อสีนวลฉลุลายดอกโดยเส้นด้ายตัวเนื้อผ้าเสื้อเอง แขนเรียวของแม่โผล่พ้นเสื้อแขนกุดขยับง่วนตรงหน้าเรียงดอกไม้ ใบตอง ไม้กลัด ลำกล้วยตัดแผ่น

เด็กหญิงจรดใจจ่อต่อของไม่กี่อย่างตรงหน้า แม่ขยับมือไม้จับวาง ประดิษฐ์เจียนตัดกลัด

จนวันเติบใหญ่หลายสิบปีต่อมาดอก คืนวันเทศกาลน้ำหลากเดียวกัน จึงรู้จักการประโคมโหมเครื่องเครา ทิศทางงานฉลองครึกโครมสารพัดสารพันท่วมทบทวี แสงไฟ เสียงสรวลเสของเมือง เสียงประทัด สีสันขบวนแห่หลายวันข้ามคืน พร่างแพร้วเริงร่าปนแออัดขยับเคลื่อนของผู้คนในความไม่อยู่สุขเหล่านี้ถูกหนุนให้เป็นทัพหน้าของการแสดงออกซึ่งความสุข หรือเพราะจริงๆ แล้วความสุขเข้าถึงยากขึ้นทุกที

วันผ่าน เด็กน้อยหวนคิดถึงความเบิกบานนิดๆ เรียบง่ายเคยมี นานเข้า มาวันหนึ่งหรือหลายๆ วัน หลังแม่จากไป เธอกลับกลายปฏิปักษ์ต้านความมีอยู่ ระหว่างความลำพังตัวกับกลุ่มหมู่ ระหว่างสันโดษกับเบิกบานเทศกาลงานฉลอง ทางเลือกเงียบๆ กลายเป็นโรคประจำตัวถมบ่มมาแต่หนไหน ไม่รู้เลย จริงๆ เป็นปฏิปักษ์ระหว่างการมีอยู่ของใครสักคนกับจิตวิญญาณอิสระ

อย่างที่เกริ่นไป ความมีอยู่ตั้งค่าจากคืนวันหนึ่งเมื่อ “แม่น้ำไหลเชี่ยวเหลือเกิน และ แม่ ไม่กลับมาอีกเลย”

กลับไปตรงบ่ายบรรเจิดวันนั้นสักหน่อย

แม่สาวเจียนใบตองเป็นวงกลมฐานกระทงเผื่อเส้นขอบนอกไว้พับหุ้มแผ่นต้นกล้วย รายรอบมีดอกบัวพับกลีบเผยเกสร ดาวเรืองกับเข็มลิดดอกนอกแถวจนกลม ใบตองแผ่นยาวถูกพับทบไขว้ปลายจับจีบยอดมุมแหลม เด็กน้อยง่วนเล่นริ้วใบตองเหลือเศษ

ฉีกเป็นเส้นฝอยมัดร้อยโยงพันเป็นปุ่มปม เสียบด้วยจิ๋วดอกเข็มประปรายห่างๆ แม่สาวกลัดปลายใบตองไขว้บรรจงติดขอบฐานกระทง เด็กน้อยโรยดอกดาวเรืองขยี้สีเหลืองโปรยบนเขียวใบตองเวลาถูกลืมอย่างสนิท จนไม่น่าไว้วางใจสำหรับทุกๆ อย่างที่กินเวลาใกล้เย็นกระทงใบย่อมสามใบเฉิดเรียงประชันกัน เฉพาะใบของเด็กน้อยถูกโรยสีสันกลีบดอกปนกันไปตามกลีบกระทงขยุกขยุยจนน่าขัน แถมเสียบดอกเข็มเล็กตรงยอดปลายกลีบกระทงครบทุกกลีบต่างสี เหลือง แสด แดง สวยตามจินตนาการเด็ก

หลังอาหารเย็น ยามพลบผ่านสู่ค่ำ

กระทงอิ่มดอกไม้สดบนโต๊ะเล็กชานเรือนสามใบอาบอากาศค่ำจนย่ำดึก

“รอพ่ออีกสักหน่อย” เสียงแม่กระซิบบอกเด็กน้อยขดตัวหนุนอิงตักแม่สาวนั่งเอนพิงเสาเรือน

แสงจันทร์ทอซีดผ่านกลุ่มเมฆทักทายแม่ลูกเป็นพักๆ เดี๋ยวสลัว เดี๋ยวกระจ่าง ที่สุดเสียงรำพึงอย่างตกลงใจดังขึ้น แม่สาวแตะแขนลูกน้อยให้ตื่นลุก ขยับจากท่านั่งพับเพียบ

“ดึกเกินไปสำหรับหนู”

ฝาไม้ช่องบันไดลงท่าน้ำจากชานเรือนถูกเปิด

หญิงวัย ๒๙ กับลูกสาวสามขวบถือกระทง พากันถัดลงบันไดชันดิ่ง ลึกในช่องสี่เหลี่ยมบนระเบียงกว้างลงสู่แม่น้ำ เปลวเทียนวิบหรี่เคลื่อนช้าคล้ายดวงวิญญาณแห่งการเฉลิมฉลองดวงจ้อยที่เกียจคร้านไร้พลังค่อยๆ ลอยเลื่อนลงต่ำ ดิ่งสู่เวิ้งน้ำมืด

หลังจบอธิษฐานสองแม่ลูกประคองวางกระทงลงแตะผิวน้ำ

หากเราสังเกตฉากนี้สักหน่อย...

ราวกับชะตากรรมความไม่แน่นอนเผยตัวเองผ่านวงแสงเทียนในพะเยิบกระทงใบน้อยบนผิวน้ำเชี่ยว ความไม่แน่นอนที่อีกไม่นานก็จะมาถึง มาเยือน

อธิษฐานงามจดจ่อใดก็แล้วแต่ ไม่บ่งบอกว่าเพียงอีกค่ำหนึ่งถัดไป แม่ผู้จำต้องหันหลังให้บ้านจะไม่มีโอกาสกลับมาบ้านอีกเลย

กระทงใบหนึ่งไม่ถูกลอย พ่อไม่ได้ร่วมคำอธิษฐานใด

นับแต่นั้นความหมายของความตายเกี่ยวกระหวัดการมีอยู่ชี้ชวนมองความไม่ยืนยั่งอย่างยั่งยืนต่อมาในทุกบทตอนของชีวิตเมื่อเด็กน้อยค่อยๆ เติบใหญ่

แรกเริ่มแขนขาผอมบางแกว่งพาดวงหน้าซีดขาวราวถูกสะกด ไขว่เคลื่อนหาทางหยุดจบชีวิต ความตายพาเด็กเล็กวนวงรอบขอบบ่อมืดลึกยามสายในสวนเก่า ชวนลองกระโดดตัดข้ามจากฝั่งสู่ฝั่ง ชิมความหมิ่นเหม่คาบเกี่ยวระหว่างเป็นกับตาย

อาจเป็นบทเรียนแรกของการควบคุมพยุงตนไม่ให้ระเหิดหายไปกับเศษเสี้ยวเริงรื่นนานามี

ดึงรั้งสู่ภวังค์ของความไม่จีรังยั่งยืนซ้ำๆ อยู่ร่ำไป

อีกบ่ายกลายเย็นความตายชวนเริงร่า พาว่ายเคล้าความอุ่นเอื้อมวลแม่น้ำกว้างอย่างตายใจ ผืนน้ำเดียวกับกระทงสองแม่ลูกลอยหาย หลังแดดบ่ายอุ่นเอื้อ มวลน้ำโอบร่างน้อยนุ่มๆ วางใจจนเผลอ

พลันแขนจ้อยพลัดหลุดจากห่วงยางสวมหนีบไว้ มือเท้าไขว่เคว้งว่ายวนในหน่วงน้ำ บทเรียนหนึ่งของการพยุงพเยิดความมีอยู่ลักลั่น ระหว่างเป็นกับตาย ลอยกับจม ถมลึกกับผุดโผล่

โพล้เพล้ยังชวนนิ่งฟังระฆังกังวานจากโบสถ์ฝรั่งเก่า ก่อนล้มตัวนอน นัยว่าแทนบทเพลงกล่อมเด็กเหือดหายไปนับจากคืนนั้น คืนจาก จากตาย

เป็นสัญญาณการหลับพริ้ม ล่วงสู่ฝัน ร่างแม่ผู้ลับมักกลับมา ยืนค้างคาซ้ำๆ นิ่งๆ มองมายังเธอในความเงียบเบาไร้สุ้มเสียง ตำแหน่งยืนของแม่ผู้มาเยือนเคว้งเดี่ยวเหนือชาติภพ เวลาเหนือความเป็นจริงในโถงเรือนรายล้อมไม้ทึบเข้มที่ทุกบานหน้าต่างประตูถูกหับปิดยามกลางคืน หากแต่ลมจากแม่น้ำพัดผมแม่ปลิวเบาเจืออากาศมืดอับ หรือคือชัยชนะของธรรมชาติโอบล้อมต่อบ้านที่ปิดตัวหลับใหล ชัยชนะของความคิดคำนึงถึง ลมซุกแทรกเข้ามาทางไหนหนอ

ความตายยังสอนสัมผัสชีวิตรุ่งอรุณ ขณะซุกหมอนนุ่มในสลัวราง พลางรอยินเสียงจิ๊บแรกของวันจากนกเช้าสักตัวผ่านมาส่งเสียงยามจวนสาง

ในเมื่อฐานเรื่องเป็นไปอย่างที่เกริ่นมา เราอาจพออนุมานได้ว่า ความโดดเดี่ยวสนใจเด็กน้อยก่อน จับเจือความสนุกใสวัยเด็กให้เหือดกรัง ไร้รสจนค่อยๆ จางจืดไป ขณะไหน อย่างไร ยากที่จะกล่าว

อาจเดาว่า

บางทีคืบเคลื่อนจากเงามืดแห่งความเป็นจริงข้างหลังโลงศพ ประดับจริตพราวดอกไม้เฉิดฉาย

ก็แม่เป็นครูโรงเรียนการช่างสตรีผู้นั่งหลังขดแข็งทำดอกไม้ให้คนอื่นในทุกวาระโอกาส พวงมาลาวันปิยะฯ วันเกิดโรงเรียน

การช่างสตรี งานแต่งงานของครูจนถึงลูกสาวผู้ว่า งานบุญ งานปีใหม่ของโรงเรียนดอกไม้ฝีมือแม่ไม่เคยสลดหรุบ วันสุดท้ายของแม่จึงอุดมพราวดอกฟ่องฟูไม่แพ้เคยบรรจงทำให้ใคร

ความลำพังตัวอาจฉวยขณะดาราโลงแย่งซีนความเด่นเฉิดฉายใต้แสงไฟนีออนศาลาตั้งศพ จะจู่โจมใครดีล่ะถ้าไม่ใช่เด็กไร้เดียงสาเสียขวัญ งุนงงสงสัยถึงความมีอยู่ ที่อยู่ดีๆ ก็ขาดหายไป จะใครล่ะถ้าไม่ใช่เด็กน้อยสามขวบ ผู้ฉงนจนถามยายว่า

"ทำไมแม่ไม่ลุกมากินข้าวเย็น" ทำไมไม่มากินข้าวด้วยกันเหมือนเคยในทุกเย็นของชีวิตตั้งแต่ไร้รู้ความจนพอรู้ความ ทำไมร่างในชุดผ้านุ่มสวยคราวนี้นอนนิ่งแข็งในกล่องไม้แคบล้อมดอกไม้บนแท่นตั้งมลังเมลืองอย่างนั้น

"นี่จะไม่ได้กอดซุกอุ่นกันอีกเลย"

ความโดดเดี่ยวลำพังโอบนุ่มแผ่ว เข้าตีสนิทเด็กเล็กท่ามกลางเสียงสวดและผู้คนในชุดดำนั่งนิ่งขึง ราวกับประติมากรรมซ้ำรูปเรียงแถว

อย่างไม่รู้กำหนดเริ่มและสิ้นสุด ทำปฏิกิริยาราวฟองน้ำรู้สึกนึกคิดซับฉ่ำความลำพังตัวไว้กับตัวเสมอ

และนับแต่นั้นมา

ในทุกขณะความเติบใหญ่ของเด็กน้อย น่าจะทุกเรื่องทุกราววางเดิมพันกับการแลกมาซึ่งความสันโดษ หากเรามองด้วยสายตาของการเอาตัวรอดร่วมสมัย อาจประเมินว่าชีวิตของคนคนนี้ ในการเดิมพันยาวนานนี้ จะมีเสียมากกว่าได้

“ผมชอบความโดดเดี่ยว” เป็นประโยคของตัวละครในเรื่องแต่งของผู้รักความโดดเดี่ยวเขียนไว้

เล่าถึงคนรายรอบในครอบครัวหนึ่ง พี่สาว พ่อ พี่ชาย ต่างพากันฆ่าตัวตายไปทั้งบ้าน

เด็กน้อยเติบใหญ่ด้วยความมั่นใจในความลำพังตัวอย่างเหลือแสน จนจรดเขียนประโยคข้างต้นนั่นไว้ราวกับเป็นประจักษ์พยานทัศนคติประจำตน

ว่าแต่ว่า การมีอยู่ของผู้ลำพังตนถูกหล่อเลี้ยงด้วยสิ่งส่วนใดเล่า ถ้าไม่ใช่เนื้อความในอีกเรื่องหนึ่ง ก้ำๆ กึ่งๆ ระหว่างเรื่องสั้นขนาดยาวหรือเรื่องยาวขนาดสั้น ท่อนเดียวก็รู้กัน

“กลิ่นหอมของดอกไม้ยามดึกในสวน ฟุ้งอวลขณะลมพัดมาเยือกหนึ่ง พาม่านขาวตรงหน้าต่างบานสูงไหวพะเยิบ

อวลกลิ่นหอมจากสวนค่ำส่งสูงทะลักผ่านบานหน้าต่างเรือนฟุ้งเข้ามาในห้อง อย่างมีไมตรีลดต่ำลงเทียบเชิญวิญญาณของหญิงโสดถึงข้างเตียงนอน เรียบจนไม่แม้แต่จะเห็นท่าทีแห่งลมหายใจเฮือกสุดท้ายเบาๆ วิญญาณลอยรินรื่นออกจากร่าง”

ความตายไม่ใช่ไม่สวย แต่หากถึงขนาดงามทีเดียวเชียว

บทตอนนี้ควรจบลงตรงนี้ใช่หรือไม่ ตรงส่วนหล่อเลี้ยงผู้ลำพังตน แต่ว่า

เรื่องควรเริ่มตรงฉากนี้หรือเปล่าเล่า

ตรงความเป็นมาบ่มใครสักคนจนได้ที่